

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ἀριθμός 37

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ

20-09-2026

Εύρισκόμεθα, ἀδελφοί μου, στήν ἐνότητα «Τά ἱερά Ἄμφια τῶν Κληρικῶν». Αναφερθήκαμε στό ἐπιτραχήλιο τοῦ ἱερέα καί συνεχίζουμε. Ὁ Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως λέγει πῶς τό ἐπιτραχήλιο συμβολίζει τόν ζυγό τοῦ Χριστοῦ, τά δεσμά Του, τόν Σταυρό καί τόν κάλαμο: «Τό περιτραχήλιόν ἐστι τό φακεώλιον, μεθ'οὔ ἐπεφέρετο ὑπό τοῦ ἀρχιερέως δεδεμένος, καί συρόμενος ἐπί τό πρόσθεν ἐπί τῷ τραχήλῳ ὁ Χριστός, ἐν τῷ πάθει Αὐτοῦ, ἀπερχόμενος. Τό δέ τοῦ ἐπιτραχηλίου δεξιόν μέρος, πέφηνεν ὁ κάλαμος ὃν ἔδωκαν ἐμπαίζοντες τῇ δεξιᾷ τοῦ Χριστοῦ. Τό δέ ἐξ εὐωνύμων μέρους, ἡ τοῦ Σταυροῦ βασταγή ἐπί τῶν ὤμων Αὐτοῦ». Τό ἐπιτραχήλιο σύμφωνα μέ τόν Θεόδωρο Βαλσαμώνα, συμβολίζει «τό φραγγέλιον τό ἐλκύσαν τήν ζωήν πρὸς τόν θάνατον» (PG 138.1021).

Η ΖΩΝΗ. Ἡ Ζώνη ἢ ζωνάριο ἢ ζωστήρας, εἶναι ἀρχαιότατο ἄμφιο, μᾶς ὑπενθυμίζει δέ τούς Προφῆτες πού ἔφεραν ζώνη στή μέση τους καί τήν ἱερή ζώνη τοῦ Ἀαρών. Οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ Κληρικοί χρησιμοποίησαν τήν ζώνη γιά λόγους πρακτικούς. Τήν ἐποχή ἐκείνη συνηθέστερες ἦταν οἱ δερμάτινες ζῶνες. «Αὐτός δέ ὁ Ἰωάννης εἶχε τό ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπό τριχῶν καμήλου καί ζώνην δερματίνην περί τήν ὀσφύν αὐτοῦ» (Ματθ. 3,4). Ζώνη χρησιμοποιοῦσαν καί οἱ μοναχοί, «διά τήν ἰσχύν, τήν σωφροσύνην τε καί τήν ἄγνοιαν, λέγει ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης. Ἀπό τό μοναχικό αὐτό ἔθος γεννήθηκε ἡ ἱερατική ζώνη, πού περιβάλλει τήν μέση καί περικρατεῖ τό ἐπιτραχήλιο καί τό στιχάριο. Ὁ Σωζόμενος κατὰ τόν 5^ο αἰῶνα, κάνει λόγο γιά τή ζώνη τῶν Κληρικῶν λέγοντας «τήν ὀσφύν περισφίγγουσιν, ἐτοίμους εἶναι ποιεῖν τήν διακονίαν Θεοῦ καί ἐργασίαν» τούς ἱερεῖς (Migne PG 67.1072). Ὁ λειτουργός, σημειώνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος «ζωννύμενος» τήν ζώνη, εἶναι ἕτοιμος, γιά τό πνευματικό του ἔργο, ἕτοιμος γιά τό ἱερατικό του ὑπουργήμα. Ἀγρυπνος καί «ἐν ἐγρηγόρσει» αὐτός καί ἡ ἱερή «σύναξις» προσμένουν τόν Κύριο. Ὅλοι λοιπόν «ἐζωσμένοι ἐσθίειν. Ἵνα ἕτοιμοι

ὦμεν πρὸς τὴν ἔξοδον, πρὸς τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν». Ἡ ζώνη, σύμφωνα μέ τὴν εὐχή, πού λέγει ὁ ἱερέας, συμβολίζει δύο πράγματα: Πρῶτο τὴν θεία δύναμη τοῦ Θεοῦ, πού ἐνισχύει τὸν λειτουργό στὴν Θεία Μυσταγωγία καί δεύτερο τὴν καθαρότητα, πού πρέπει νά στολίζει τὸν ἱερέα καί τὴν ἐτοιμότητα, πού πρέπει νά τὸν χαρακτηρίζει, κατὰ τὴν τέλεση τῆς ἱερουργίας. Ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ζώνη ὑπενθυμίζει τὴν πνευματική ἀποστολή καί τὴν ἠθική εὐθύνη καί χρέος τοῦ ἱερέως. Τὴν ζώνη φέρει ὁ λειτουργός «διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐν πνευματικῇ διαγωγῇ διεζωσμένον», σύμφωνα μέ τὴν προτροπή τοῦ Κυρίου «ἔστωσαν ἡμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καί οἱ λύχνοι καιόμενοι καί ἡμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν Κύριον ἑαυτῶν» (Λουκ. 12,35). Ὁ Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως λέγει πὼς ἡ ζώνη φανερώνει τὴν εὐπρεπῆ δύναμιν τῆς Θεότητος. «Ἡ δέ ζώνη, ἣν περιζώννυται, πέφυκεν ἡ εὐπρέπεια, ἣν ὁ Χριστός βασιλεύσας, εὐπρεπῆ περιεζώσατο δύναμιν τῆς Θεότητος». Ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης στό ἔργο του «Περὶ τοῦ θείου Ναοῦ καί τῶν ἐν αὐτῷ» γράφει τά ἑξῆς: «Ἡ δέ ζώνη δεικνύει τὴν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ Σωτῆρος διακονίαν... «περιζώσεται γάρ, λέγει, καί ἀνακλινοῖ αὐτοὺς καί παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς» (Λουκ. 12,37), «ἀλλὰ καί τὸ ἰσχυρόν παριστᾷ καί καρτερόν τῆς αὐτοῦ δυνάμεως καί ἔτι τὴν σωφροσύνην. Κειμένη δέ ἡ ζώνη ἐπὶ τῶν νεφρῶν σημαίνει τὸν ἁγιασμόν καί τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος. Μαρτυροῦσι δέ τοῦτο τά λεγόμενα (τοῦ ἱερέα), ἐν ᾧ περιζώννυται. «Εὐλογητός, λέγει δηλαδή, ὁ Θεός ὁ περιζωννύων με δύναμιν καί ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου».

ΤΑ ΕΠΙΜΑΝΙΚΑ Ἡ ΕΠΙΜΑΝΙΚΙΑ. Τά ἐπιμάνικα μᾶς ἀποκαλύπτουν «πὼς ὁ Χριστός αὐτουργεῖ μέ τά ἴδια Του τά χέρια τὴν ἱερουργία τοῦ ἁγίου Σώματός Του καί Αἵματος», σημειώνει ὁ Συμεὼν. Τό χέρι τοῦ λειτουργοῦ, τό χέρι τοῦ ἱερέως, πού λειτουργεῖ καί ἁγιάζει «ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι» τά προσφερόμενα δῶρα, εἶναι χέρι Χριστοῦ. «Ὁ ἱερεὺς ἐνεργεῖ ὡς χεὶρ Χριστοῦ» (Γρηγορίου ἱερ. Ἡ Θ. Λειτουργία). Ὁ Χριστός ἔδωσε στοὺς ἱερεῖς τὴν χάρη νά ἐνεργοῦν τό δικό του ἔργο. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ: Μὴ πιστεύσεις, ὅτι ὁ ἱερεὺς σοῦ προσφέρει τά φρικτὰ μυστήρια, ἀλλὰ πίστευε «τὴν τοῦ Χριστοῦ χεῖρα εἶναι τὴν ἐκτεινομένην». Τά ἐπιμάνικα σήμερα χρησιμοποιοῦνται καί ἀπὸ τοὺς τρεῖς βαθμούς τῆς ἱερωσύνης. Ἔχομε μαρτυρίες γιὰ τὴν χρήση τους ἀπὸ τὸν

11^ο αἰῶνα. Τά ἐπιμάνικα μέχρι τόν 13^ο αἰῶνα ἦταν προνόμιο ἀποκλειστικό τῶν ἀρχιερέων, τά ὅποια κυρίως χρησιμοποιοῦσαν στήν τελετή τοῦ Βαπτίσματος. Ὁ Βησσαρίων περιγράφοντας τήν τέλεση τοῦ Βαπτίσματος, στό μεγάλο Βαπτιστήριο τῆς Ἀγίας Σοφίας, λέγει πῶς ὁ Πατριάρχης «βάλλει πρῶτον λευκήν στολήν καί ὑποδήματα λευκά καί τό λέντιον (ἐπιγονάτιο) καί τά μανίκια καί μετά τοῦτο βαπτίζει». Ὁ Βαλσαμών, σέ σχετική ἐρώτηση τοῦ Μάρκου Ἀλεξανδρείας ἀπαντᾷ: «Ἡ τῶν ἐπιμανίκων καί ἐπιγονατίων ἱερωτάτη ἐνδυμενία (ἐνδυμασία) μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσι πεφιλοτίμηται, ὥς τόν τύπον ἐπέχουσι τοῦ Κυρίου» (Κων/νου Καλλινίκου. Ὁ Χριστιανικός Ναός). Ὅμως, ἀπό τόν 13^ο αἰῶνα τά πράγματα ἀλλάζουν καί οἱ Ἐπίσκοποι «διανοίγουν ὁδόν καί εἰς τοὺς κατωτέρους βαθμούς νά οἰκειοποιηθῶσι τά ἑαυτῶν». Ὁ Βαλσαμών λέγει πῶς τά ἐπιμάνικα συμβολίζουν τίς χειροπέδες τοῦ Κυρίου, μέ τίς ὁποῖες Τόν ἔδεσαν καί Τόν ἔφεραν μπρός στόν Καϊάφα. Ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων σημειώνει ὅτι τά λωρία τῶν ἐπιμανίκων, τά ὅποια «δεικνύουσι τά δεσμά τῶν χειρῶν τοῦ Κυρίου». Ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης λέγει πῶς τά ἐπιμάνικα συμβολίζουν τήν ποιητική δύναμη τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ, μέ τήν ὁποία δημιούργησε τά πάντα, ἀλλά καί τήν Θεϊκή Του δύναμη, μέ τήν ὁποία συνέτριψε τοὺς ἐχθρούς Του καί δοξάστηκε θαυμαστῶς καί τήν ἱεουργία τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, πού τέλεσεν ὁ Ἰησοῦς μέ τά ἴδια Του τά χέρια καί τά δεσμά τῶν χειρῶν τοῦ Σωτῆρος. Τά δέ λεγόμενα ἐπιμάνικα εἰκονίζουν καί τό παντοουργόν τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, καί ὅτι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τήν ἱεουργίαν τοῦ ἰδίου Σώματος καί Αἵματος αὐτούργησεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός· ὅθεν καί τά λεγόμενα (αὐτά δηλαδή πού λέγει ὁ ἱερέας καθὼς τά ἐνδύεται), οἰκεῖα εἶναι καί προσφυέστατα. Φορῶντας τό δεξιό ἐπιμάνικο, ἀφοῦ τό εὐλογήσει θά πεῖ: «Ἡ δεξιὰ σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ· ἡ δεξιὰ σου χεῖρ, Κύριε, ἔθραυσεν ἐχθρούς· καί τῷ πλήθει τῆς δόξης σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους» (Ἑξοδ. 15, 6-7). Ἐνδυόμενος ὁ ἱερέας τό ἄλλο ἐπιμανίκιο θά τό εὐλογήσει λέγοντας: «Αἱ χεῖρες σου ἐποίησάν με καί ἔπλασάν με· συνέτισόν με καί μαθήσομαι τάς ἐντολάς σου» (Ψαλμ. 118,73). Καί ὁλοκληρώνει ὁ Συμεών «εἰκονίζουν δέ ἔτι (τά ἐπιμάνικα) καί τά δεσμά τῶν χειρῶν τοῦ Σωτῆρος, μέ τά ὅποια δεδεμένος ἐφέρθη ὥς νά ἦτο κακοῦργος, εἰς τόν Πιλάτον».

Θά συνεχίσουμε ὁμως, σύν Θεῷ, στό ἐπόμενο κήρυγμα. **ΑΜΗΝ!**